

**Latvijas Arheologu biedrības
priekšsēdētājam Jānim Asarim**
janis.asaris@mantojums.lv
alise.gunnarssone@gmail.com)

Paldies par Jūsu vēstuli, kā arī aktīvo līdzdarbību kultūras mantojuma politikas veidošanā.

Atbildot uz Jūsu vēstulē pievienoto jautājumu anketu, Nacionālā apvienība „Visu Latvijai!”- „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” vēlas paust apņēmību turpināt jau iesākto darbu pie kultūras mantojuma saglabāšanas un izpētes gan nacionālajā, gan Eiropas Savienības līmenī.

Nacionālā apvienība „Visu Latvijai!”- „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” atbildot uz Jūsu tēmu jautājumiem var sniegt sekojošas atbildes:

I Vēsturisko ainavu aizsardzība plānošanas procesos

Kāda ir jūsu partijas nostāja interešu konfliktā starp ES vēsturiskās ainavas aizsardzību plānošanas procesos, izmantojot IVN, un infrastruktūras un apbūvētās vides attīstību ES?

Mēs veicināsim ieviest tālāku prasību veikt priekšizpēti mazāku projektu, uz kuriem attiecas apakš-sliekšņa IVN skrīnings, iespējamajai ietekmei uz arheoloģisko resursu, saskaņā ar tiem principiem, kas izklāstīti Eiropas ainavu konvencijas 6C.pantā.

Tā kā ES direktīva jau nosaka, ka Dalībvalstis var iekļaut savā likumdošanā IVN, tad atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem tas jau tiek darīts, nepieciešamības gadījumā pastiprinot normatīvos aktus kultūras mantojuma aizsardzības aspektā

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/92/ES ir saskaņoti projektu ietekmes uz vidi novērtējuma principi, ieviešot prasību minimumu attiecībā uz novērtējamo projektu tipu, attīstītāju galvenajiem pienākumiem, novērtējuma saturu un kompetento iestāžu un sabiedrības līdzdalību, turklāt tie palīdz nodrošināt augstu vides un cilvēka veselības aizsardzības līmeni. Dalībvalstis saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) var brīvi noteikt stingrākus aizsardzības pasākumus.

Lai aizsargātu un veicinātu kultūras mantojumu, tostarp pilsētu vēsturiskās vietas, un ainavas, kas ir kultūru daudzveidības sastāvdaļa, kuru Savienība ir apņēmusies respektēt un veicināt saskaņā ar LESD 167. panta 4. punktu, var būt lietderīgi izmantot definīcijas un principus, kas izklāstīti attiecīgajās Eiropas Padomes konvencijās, jo īpaši 1969. gada 6. maija Konvencijā arhitektūras mantojuma aizsardzībai, 1985. gada 3. oktobra Konvencijā Eiropas arhitektūras mantojuma aizsardzībai, 2000. gada 20. oktobra Eiropas Ainavu konvencijā un 2005. gada 27. oktobra Vispārējā

konvencijā par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai. Lai labāk saglabātu vēsturisko un kultūras mantojumu un dabas ainavu, ir svarīgi ietekmes uz vidi novērtējumos pievērsties projektu vizuālajai ietekmei, proti, būvju vai dabas ainavu un pilsētvides izskata izmaiņām.

Dalībvalstīm ir vairākas iespējas, kā īstenot Direktīvu 2011/92/ES attiecībā uz ietekmes uz vidi novērtējuma iekļaušanu valsts procedūrās. Tādējādi minēto valsts procedūru elementi var atšķirties. Līdz ar to pamatotais secinājums, ar ko kompetentā iestāde finalizē projekta ietekmes uz vidi aspektu pārbaudi, var būt integrētas attīstības piekrišanas piešķiršanas procedūras daļa vai var būt iekļauts citā saistošā lēmumā, kas ir pieprasīts, lai ņemtu vērā šīs direktīvas mērķus

II Kultūras mantojuma integrēšana ES kopējā lauksaimniecības politikā

Jautājums par II tematu:

Kurš no turpmāk minētajiem apgalvojumiem sakrīt ar jūsu partijas plāniem?

Mēs ierosināsim KLP grozījumus, kuros tiks izmantota plašāka, holistiskāka ainavas definīcija, kas ietver kultūras mantojuma un arheoloģiskos raksturojumus.

III Senlietu nelikumīgas tirdzniecības novēršana

Jautājumi par III tematu:

Lūdzu, norādiet, kuri no šiem paziņojumiem vislabāk atbilstu jūsu partijas rīcības plānam:

III.1 Īpašumtiesības

Mēs atbalstām kopēja ES tiesiskā regulējuma izstrādi, ieviešot stingrākas normas un stingrāku kontroli attiecībā uz privātajā īpašumā esošiem arheoloģiskiem priekšmetiem (datu vākšana, statusa kontrole, saglabāšanas standarti u.c.).

III.2 Metāla detektoru izmantošana

Parlamentārajā periodā no 2019. līdz 2024. gadam mēs centīsimies šādi harmonizēt ES tiesību aktus attiecībā uz metāla detektoru izmantošanu arheoloģiskajos objektos un/ vai saistībā ar arheoloģisko senlietu meklēšanu:

Mēs atbalstām to, ka metāla detektoru izmantošana arheoloģiskajos objektos tiek regulēta. Metāla detektorus arheoloģisko senlietu iegūšanai drīkst izmantot tikai profesionāli arheologi un tikai tad, ja konkrētās ES dalībvalsts kompetentā iestāde ir izsniegusi speciālu licenci.

III.3 Praktiska īstenošana

Atbilstoši jau īstenotajai Latvijas politikai mēs nacionālajā līmenī turpināsim stiprināt iesaistītas tiesībaizsardzības un citas institūcijas (piemēram, policija, muiža, lidostu drošības dienesti u.c.), prokuratūras iestādes un tiesas un veicināsim to saskaņotu darbību. Mēs nodrošināsim vairāk resursu (t.sk. saistībā ar apmācību un pieredzes

apmaiņu), lai novērstu, izmeklētu, sauktu pie kriminālatbildības un notiesātu likumpārkāpējus par arheoloģisko un citu kultūras priekšmetu nelikumīgu iegūšanu un tirdzniecību, kā arī viltojumu ražošanu un tirdzniecību.

Mēs pastiprināsim esošas ES institūcijas/ institūciju funkcijas, kuru mērķis ir koordinēt likumpārkāpumu novēršanu, izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un sodīšanu par arheoloģisko un citu kultūras priekšmetu nelikumīgu iegūšanu un tirdzniecību, kā arī viltojumu ražošanu un tirdzniecību.

Mēs atbalstīsim pētījumus un informācijas sniegšanu par tēmām saistībā ar kultūras mantojumu apdraudošo noziedzību, lai veicinātu arheoloģisko un citu kultūras priekšmetu nelikumīgas iegūšanas un tirdzniecības novēršanu un apkarošanu, kā arī viltojumu ražošanas un tirdzniecības novēršanu un apkarošanu

IV. Pārrobežu mobilitātes veicināšana

Jautājums par IV tematu:

Lūdzu, norādiet, kurus no šiem apgalvojumiem atbalsta jūsu partijas politika:

Mēs rosināsim diskusiju par ES piemērojamu “arheologa” juridisku definīciju.

V. Kultūras mantojuma attēlu atvērta licencēšana no valsts un bezpeļņas institūciju puses

Jautājums par V tematu:

Ko jūsu partija plāno darīt nākamajā likumdošanas periodā attiecībā uz to objektu, vēsturisko ierakstu un vietu attēlu lietotāju tiesībām, kas pieder publiskām vai bezpeļņas kolekcijām, arhīviem un muzejiem?

Pēc pieprasījuma, kas attiecas uz brīvu piekļuvi zinātniskām publikācijām, ir jāpiešķir bezmaksas licence priekšmetu, vēsturisko dokumentu un plānu attēliem, kas atrodas publiskās vai bezpeļņas kolekcijās, piemēram, CC BY. Iespējams pieprasīt segt acīmredzami saistītās izmaksas. Mēs iniciēsim normatīvo aktu un prakses harmonizēšanu visās ES valstīs.